

KICHIK BIZNESNI UZLUKSIZ QO'LLAB QUVVATLAH DAVLAT VA TIJORAT BANKLARINING O'RNI

Abdurashidov Maqsud Abdurashidovich

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisii

O'zbekiston Respublikasida kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash mamlakat iqtisodiyotining barqaror rivojlanishini ta'minlashning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Kichik biznesni rivojlantirish uchun moliyaviy manbalarni kengaytirish, kredit resurslaridan samarali foydalanish va kichik tadbirkorlik subyektlari uchun qulay sharoitlar yaratish zarur. Sun'iy intellekt, big data va boshqa raqamli texnologiyalarni tijorat banklarida joriy etish moliyaviy resurslarni taqsimlash va monitoring qilish jarayonlarini tezkor va ishonchli tashkil etishga imkon beradi. Kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlashda davlat va tijorat banklari o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish tadbirkorlikni keng miqyosda rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Shuningdek, kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash uchun davlat tomonidan maxsus qonunchilik asoslarini takomillashtirish, kredit olish jarayonlarini soddalashtirish va zamonaviy moliyaviy vositalarni joriy qilish talab etiladi. Bu esa tadbirkorlik subyektlarining moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini oshiradi va iqtisodiyotning turli sohalarida kichik biznesning o'rnini mustahkamlaydi. Tijorat banklari uchun malakali kadrlarni tayyorlash va mavjud xodimlarning moliyaviy savodxonligini oshirish bank xizmatlarini yanada samarali qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Kichik biznes subyektlarining kreditlash bo'yicha talablarini chuqur tahlil qilish, ularning moliyaviy holatini o'rganish va xavfli sohalarda chora-tadbirlarni ishlab chiqish orqali monitoring tizimini takomillashtirish moliyaviy barqarorlikka zamin yaratadi.

Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash uchun moliyaviy ko'rsatkichlarni chuqur tahlil qilish va mablag'larni oqilona boshqarish muhimdir. Davlat va tijorat banklari o'rtasidagi ochiq va konstruktiv hamkorlik nafaqat moliyaviy xizmatlar sifati oshishiga, balki iqtisodiyotning barcha bo'g'inlarida tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Zamonaviy raqamli platformalarni keng joriy qilish, mijozlar uchun qulay moliyaviy xizmatlar yaratish va kreditlash jarayonlarini avtomatlashtirish kredit tizimining samaradorligini oshiradi. Shuningdek, hududiy va sohaviy xususiyatlarni hisobga olgan holda maxsus moliyaviy dasturlarni ishlab chiqish zarur. Chunki ayrim hududlar yoki iqtisodiyotning ma'lum bir sektorlari moliyaviy resurslarga ehtiyoj darajasida o'ziga xos xususiyatlarga ega. Ushbu farqlarni

hisobga olgan holda moslashtirilgan strategiyalarni ishlab chiqish kichik biznesni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi.

Kichik biznesni qo'llab-quvvatlashda xalqaro tajribani o'rganish va muvaffaqiyatli amaliyotlarni mahalliy sharoitlarga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqaro moliya tashkilotlari, masalan, Jahon banki va Xalqaro valuta jamg'armasi kabi institutlarning kichik biznesni moliyalashtirish bo'yicha ilg'or amaliyotlari asosida mahalliy islohotlarni amalga oshirish moliyaviy tizim barqarorligini ta'minlashga yordam beradi. Bundan tashqari, kichik biznes faoliyatining barcha ko'rsatkichlarini kuzatish va tahlil qilish uchun zamonaviy monitoring tizimlarini joriy etish zarur. Bu esa kichik biznes subyektlari bilan ishlashda aniqlik va samaradorlikni ta'minlaydi.

Kichik biznesni qo'llab-quvvatlashda aholini faol jalb qilish va tadbirkorlikka qiziqishni oshirish muhimdir. Tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun soliq imtiyozlari va boshqa rag'batlantiruvchi dasturlarni joriy qilish, kichik biznes subyektlari uchun qulay sharoitlar yaratish moliyaviy tizimni yanada barqaror qiladi. Shu bilan birga, bank xizmatlarini shaffofligini ta'minlash va mijozlar o'rtasida ishonchni oshirish orqali bank va tadbirkorlik sektori o'rtasidagi munosabatlar mustahkamlanadi. Ushbu kompleks yondashuvlar kichik biznesning uzoq muddatli rivojlanishi va mamlakat iqtisodiyotining umumiy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Kichik biznesni qo'llab-quvvatlashda hudud va sektorning iqtisodiy o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish ham katta ahamiyatga ega. Har bir hududning iqtisodiy rivojlanish darajasi, bandlik ko'rsatkichlari va moliyaviy resurslarga ehtiyoji kichik biznesni rivojlantirish strategiyasiga ta'sir qiladi. Shu sababli, qishloq joylari yoki boshqa maxsus iqtisodiy hududlar uchun alohida moliyaviy dasturlarni joriy qilish zarur. Masalan, qishloq xo'jaligi sohasida band bo'lgan tadbirkorlar uchun imtiyozli kreditlar, subsidiyalar va boshqa rag'batlantiruvchi mexanizmlar orqali kichik biznesni rivojlantirish mumkin.

Kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlashda davlat tomonidan qulay qonunchilik bazasini yaratish va tijorat banklariga qo'shimcha imkoniyatlar berish orqali kichik biznesning moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Shuningdek, xalqaro moliya tashkilotlari bilan hamkorlik qilish va ularning tajribasidan foydalanish kichik biznesni moliyalashtirishda yangi imkoniyatlar ochib beradi. Shu tarzda, kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash orqali mamlakat iqtisodiyotining barqarorligi ta'minlanadi va tadbirkorlik subyektlarining muvaffaqiyati oshadi.

Shuningdek, kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlashda tadbirkorlik subyektlari o'rtasida innovatsion faoliyatni rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega. Innovatsion yondashuvlar kichik biznesning raqobatbardoshligini oshirishda va ularni xalqaro bozorga olib chiqishda asosiy omil hisoblanadi. Tijorat banklari kichik biznes

uchun innovatsion kredit dasturlarini ishlab chiqishi va ularga texnologik yangiliklarni joriy qilishda moliyaviy yordam ko'rsatishi lozim. Shu bilan birga, davlat tomonidan startaplar va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish uchun maxsus jamg'armalarni tashkil etish kichik biznesni rivojlantirishning muhim vositasi bo'ladi.

Kichik biznesni uzluksiz rivojlantirishda tadbirkorlar uchun biznesni boshqarish va moliyaviy savodxonlikni oshirish bo'yicha o'quv dasturlarini tashkil etish zarur. Bu tadbirkorlarning kredit mablag'laridan samarali foydalanishiga va moliyaviy resurslarni to'g'ri boshqarishiga yordam beradi. Tijorat banklari va davlat idoralari hamkorlikda bunday treninglarni tashkil qilib, tadbirkorlarning bilim va ko'nikmalarini oshirish orqali kichik biznesning umumiy samaradorligini ta'minlashi mumkin.

Shu bilan birga, kichik biznes subyektlari o'rtasida eksport faoliyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish lozim. Davlat va tijorat banklari kichik biznesning eksport salohiyatini oshirish uchun eksportni rag'batlantiruvchi moliyaviy vositalar, jumladan, eksport kreditlari va sug'urta dasturlarini joriy qilishi zarur. Eksport salohiyatini oshirish tadbirkorlik subyektlarining daromadlarini ko'paytiradi va iqtisodiyotning xalqaro bozorlar bilan integratsiyasini kuchaytiradi.

Shuningdek, davlat va tijorat banklari kichik biznes uchun maxsus texnologik infratuzilmani yaratishga yordam berishi kerak. Raqamli texnologiyalar asosida ishlab chiqilgan platformalar orqali tadbirkorlik subyektlari o'z moliyaviy holatini kuzatishi, kredit olish jarayonlarini soddalashtirishi va tijorat banklari bilan samarali muloqot o'rnatishi mumkin. Bunday texnologik infratuzilma nafaqat bank xizmatlarini tezkor qiladi, balki kichik biznesning barqaror rivojlanishini ta'minlaydi.

Oxir-oqibat, kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash davlat va tijorat banklari o'rtasidagi mustahkam hamkorlik orqali amalga oshiriladi. Bu hamkorlik iqtisodiy resurslarni samarali taqsimlash, tadbirkorlik subyektlarining ehtiyojlarini qondirish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Shu orqali kichik biznesning mamlakat iqtisodiyotidagi hissasi oshadi va iqtisodiy o'sish uchun mustahkam asos yaratiladi.

Manbalar ro'yxati

1. Abrayeva M. O. 2023. "Moliyaviy sohani qamrab olayotgan FinTech." *Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarining tutgan o'rni*. [LexUZ](#).
2. Kanchan P. Borade, Rutuja Bagul, Vidya Salunkhe. 2017. "Design and Implementation of Security-Based ATM Theft Monitoring System." [JETIR](#).
3. Ying Bai, Zvi S. Roth. 2019. "Classical and Modern Controls with Microcontrollers." [Springer](#).
4. Baymanova M. D. 2024. "Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda bank kreditlarining roli va ahamiyati." Angren universiteti.
5. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. 2021. "Tijorat banklari va kredit tashkilotlari haqida ma'lumotlar." [CBU](#).
6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. 2024. "Kichik biznesni uzluksiz qo'llab-quvvatlash" kompleks dasturi." [LexUZ](#).